

УКРАЇНА КОМУНАЛЬНА

Головний експерт житлово-комунального господарства України

«Сьогодні тарифи на воду для населення - суто соціальне, тому складне питання», - Андрій Карауш

21 Листопада 2013 р. 13:20

З нашим сьогоднішнім гостем - директором РОВКП ВКГ «Рівнеоблводоканал» Андрієм Караушем - ми обговорили проблему збитковості тарифів на послуги водоспоживання.

«Україна Комунальна» напередодні круглого столу «Механізми забезпечення стабільного водопостачання», який наше видання проведе 5 грудня спільно з організаторами міжнародної виставки «Аква-Терм Київ 2014», вирішила більш предметно вивчити ситуацію у сфері водопостачання. З нашим сьогоднішнім гостем - директором РОВКП ВКГ «Рівнеоблводоканал» Андрієм Караушем - ми обговорили проблему збитковості тарифів на послуги водоспоживання, взаємовідносини підприємств водопостачання з споживачами і нарегулятором, а також особливості господарської діяльності українських водоканалів.

- Андрію Петровичу, в місцевих ЗМІ останнім часом часто згадується, що водоканал зараз переживає не найкращі часи, знаходиться у важкому фінансовому стані, демонструє серйозні збитки. Наскільки правдива ця інформація, і з чим це пов'язано?

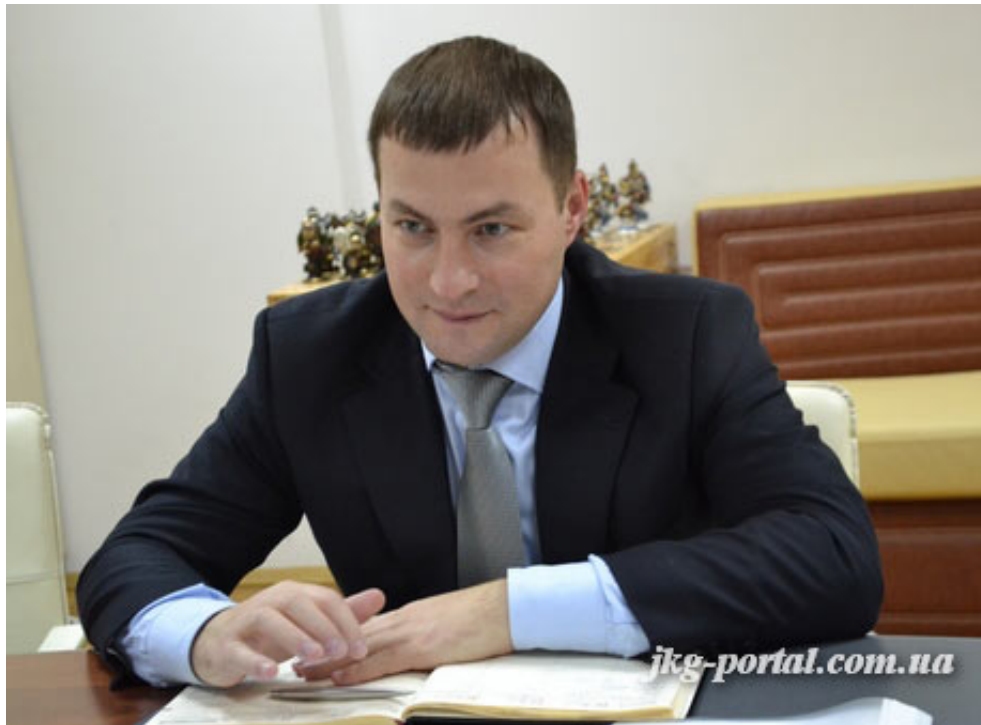
Важкий фінансовий стан підприємства, в першу чергу, пов'язаний з тим, що у нас досі діють тарифи на послуги водопостачання та водовідведення, які дорівнюють тим, що були встановлені ще у лютому 2012 року. Зрозуміло, що вони не покривають витрати підприємства на виробництво послуг.

- А, який рівень окупності тарифів, встановлених для водоканалу?

На сьогодні тарифи для населення на послуги водопостачання покривають витрати на її виробництво на 67,8 відсотків, а рівень окупності послуг водовідведення становить 72 відсотка. При цьому, частка побутових споживачів становить 86 відсотків, а решта - 14 відсотків.

- Раніше планувалося передати підприємство у власність муніципалітету. Чи було прийнято відповідне рішення, і чим пояснюється така ініціатива?

Дійсно, ще в 2011 році Рівненська облрада ухвалила рішення передати водопостачальне підприємство територіальній громаді міста. Відповідно, міська рада погодила передачу водоканалу, але це рішення так і не було доведено до практичної реалізації. Тобто, акти прийому-передачі досі не підписані.

- Чому взагалі виникла необхідність передати «Рівнеоблводоканал» місту?

Це рішення - спроба поліпшити фінансово-економічну ситуацію підприємства, і воно ухвалювалося, виходячи з того, що за рахунок міського бюджету міста можна буде утримувати підприємство «на плаву». Тоді місто володіло необхідними фінансовими ресурсами, однак на сьогодні таких можливостей немає. Саме тому підприємство залишається в обласній власності. Наприкінці жовтня депутати облради сформували робочу групу, яка повинна проаналізувати фінансово-економічний стан підприємства і прийняти остаточне рішення про те, чи доцільно передавати водоканал місту, чи ні. Якщо підприємство не буде передано у власність територіальної громади, то необхідно буде шукати нові рішення про те, як виводити роботу підприємства на новий рівень, щоб зменшити збитковість. Свої висновки робоча група повинна надати у ході наступної сесії облради.

- Крім неокупних тарифів, ще у чому полягають причини збитковості підприємства?

Збитковість водоканалу умовна, оскільки існує як кредиторська заборгованість, так і дебіторська. Окрім цього, є заборгованість держави з різниці в тарифах, яка для водоканалу, станом на 1 жовтня, становить 139 мільйонів гривень з урахуванням попередніх періодів. Підприємство не краще і не гірше, ніж в інших областях України.

- Тобто, держава не виплачує водоканалу різницю в тарифах?

Я б хотів внести розуміння у механізм компенсації тарифної різниці. Водоканали не отримують гроші, і помилково думати, що це так. Механізм виплати субвенції на погашення різниці в тарифах для населення відбувається за наступною схемою, яка передбачена ст. 152 закону «Про держбюджет»: виділяється субвенція місцевого бюджету, обласний бюджет, у свою чергу, направляє її підприємству, ми погашаємо нараховане підприємству за енергоносії, а постачальник енергії розраховується з оптовим ринком, який, у свою чергу, розплачується з енергогенерацією. І вже виробники енергії відраховують кошти до держбюджету. У певному сенсі це коло взаєморозрахунків. В цьому році «Рівнеоблводоканал» отримав дві компенсації з держбюджету, спрямовані на сплату податків. На сьогодні описана мною схема розрахунків за електроенергію у нас не працює, оскільки, підприємство не має заборгованості перед

обленерго, а у них, відповідно, немає боргів перед ОРЕ.

- Який рівень платіжної дисципліни населення? І, який розмір кредиторської заборгованості водоканалу?

Відповідно до рівня поточних розрахунків, побутові споживачі виплачують 97-98 відсотків від нарахованих їм сум за спожиті послуги. Тобто, за економічно необґрунтованими тарифами населення розраховується практично повністю. Але, тим не менш, з урахуванням попередніх періодів борг населення становить 12,6 мільйонів гривень. Трохи інакше виглядає ситуація з дебіторською заборгованістю бюджетної категорії споживачів. Точніше, заборгованості перед нами у обласного бюджету немає, а ось державні установи освіти оплачують близько 70 відсотків нарахувань. У міста була перед нами незначна заборгованість, але, скоріше, вона пов'язана з тим, що вони внесли оплату після 30 числа. Кредиторський борг у нас перед «РівнеАзотом» за очистку стоків у розмірі 12 мільйонів гривень, з них 2,8 мільйона - штрафи.

- Наскільки житловий фонд забезпечений приладами комерційного обліку?

Практично на 80 відсотків багатоквартирні будинки обладнані поквартирними лічильниками, а ось загальнобудинкових приладів обліку у нас практично немає. Серйозні проблеми виникають при оплаті побутовими споживачами послуг водоспоживання, оскільки вони оплачують їх у відповідності з показниками квартирної обліку. Але квартирні лічильники, на відміну від будинкових, не враховують втрати у внутрішньобудинкових мережах. Відповідно, утворюється різниця, яку хтось повинен оплачувати. А, як ви знаєте, сфера ліцензійної діяльності водоканалу за водопостачання закінчується на домовому приладі обліку, або на зрізі будинку. Що стосується водовідведення, то наша господарська діяльність ліцензована до першого каналізаційного колодязя біля житлового будинку.

- Тобто, на цьому етапі виникає проблема з визначенням виконавця послуг?

Так, і позиція національного регулятора полягає у тому, що подача води «до крана» - це окрема послуга централізованого водопостачання, і вона не є ліцензійною господарською діяльністю. Оплату на цю послугу, згідно із законодавством, повинні встановлювати місцеві органи влади, а нести відповідальність за втрати у внутрішньобудинкових мережах повинен балансоутримувач будинку. Наприклад, ЖЕК, який повинен розраховувати ці втрати за індивідуальним технічним нормативом і закладати їх у квартирну плату. У реальності, цього

ніхто не робить. Тому, фактично, не маючи договорів на послуги виконання, водоканалам доводиться займатися внутрішньобудинковими проблемами і відповідати за ці втрати води. Це питання потребує серйозного нормативному врегулювання.

- Наскільки нам відомо, у п'ятницю регулятор нарешті встановив для «Рівнеоблводоканалу» економічно обґрунтовану собівартість. Як у зв'язку з цим будуть змінені тарифи для побутових споживачів?

На жаль, сьогодні тарифи на воду для населення - суто соціальне, тому складне питання. Всі тарифні розрахунки та економічне обґрунтування вартості послуг, спираючись на дані останніх трьох років, для кожного підприємства давно пораховано. Зараз для прийняття економічно обґрунтованого тарифу для населення потрібна виключно політична воля. Отже, що стосується діючих тарифів: для побутових абонентів без урахування ПДВ вартість послуги централізованого водопостачання становить 2,21 гривень за кубометр, а для непобутових споживачів ця ціна встановлена в розмірі 4,98 гривень за кубометр. Також населення платить за водовідведення 1,90 гривень за метр кубічний, а комерційні споживачі - 5,50 гривень. При цьому, Нацкомпослуг встановила нам економічно обґрунтовану собівартість по водопостачанню 4,39 гривень за кубометр, а з водовідведення 3,71 гривень. Тобто, без урахування інвестиційної складової економічно обґрунтований тариф бути встановлений саме на цьому рівні, але виходячи з вищезазначених причин тарифи для населення не зміняться.

- А ви подавали регулятору інвестиційну програму? Наскільки це обов'язково? Які заходи з модернізації передбачені інвестпрограмою?

Важливо розуміти, що Комісія регулює ту частину тарифу, яка утворюється понад собівартості, тобто, прибуток, і наказує цільове використання цих коштів. Зокрема, отримані кошти понад собівартості підприємство може витратити тільки на енергозбереження, модернізацію або технічне переобладнання основних потужностей. «Рівнеоблводоканал» представив інвестиційну програму, реалізація якої розпланована на рік. Мова йде про технологічне переоснащення підприємства, заміну свердловинних насосів і фільтрів, насосних агрегатів на водопровідних і каналізаційних станціях, встановлення приладів технологічного обліку, закупівлю нового обладнання для лабораторій, які займаються якістю води та стоків; ми збираємося придбати апарат для зварювання пластикових труб великих діаметрів, та провести реконструкцію очисних споруд. Програма буде коригуватися у зв'язку з встановленими тарифами. Але загальна її вартість становить 9,9 мільйонів гривень. За нашими розрахунками, реалізувавши заходи програми, нам вдасться заощадити близько 7 мільйонів гривень на оплату енергоресурсів.

- Наскільки зношені обладнання та мережі? Чи проводилася модернізація раніше?

Близько у 27 відсотків мереж термін експлуатації давно перевищено, тобто вони знаходяться в аварійному стані і потребують негайного капітального оновлення. Іншими словами, рівень їх зношеності становить 100 відсотків. При цьому, наявність таких мереж, які експлуатуються, незважаючи на те, що їх так званий «термін придатності» давно вичерпаний, створюють ще й істотну економічну проблему для водоканалів. Зокрема, вона полягає у тому, що в цьому випадку підприємству вкрай складно розрахувати амортизаційні відрахування і вказати їх у своїх витратах. Що стосується технічного оснащення водоканалу, то за останні 6-7 років ми замінили близько 80 відсотків обладнання на нове з частотним регулюванням і плавним пуском. Крім того, всі свердловинні насоси ми замінили на гідровакуумні.

- Чи проводило підприємство модернізацію за рахунок власних коштів або залучали інвестиції?

Модернізація проводилася за рахунок власних коштів водоканалу, і за рахунок бюджетних асигнувань. На сьогодні залучення інвесторів у сферу водопостачання неможливо через збитковість тарифів, а навіть, якщо тариф передбачає прибуток, він повинен бути матеріалізований через інвестпрограму. Можливо, запровадження механізму стимулюючого регулювання дозволить змінити ситуацію і залучати інвестиційні кошти. Знову ж таки питання в тому, як буде регулюватися використання прибутку.

- Для запровадження стимулюючого регулювання тарифоутворення необхідно встановити економічно обґрунтовані тарифи для підприємств галузі. З урахуванням надмірної політизації цього питання, наскільки реально очікувати підвищення тарифів до обґрунтованого рівня витрат?

Я не бачу ніякої проблеми. Якщо розібратися, то частка плати за воду в структурі комунальних платежів середньостатистичної української сім'ї - мінімальна. Навіть, якщо ви в місті Рівне витратите 10 кубометрів води на місяць, то ви заплатите 50 гривень. І, якби ви платили, припустимо, 60 гривень, я не думаю, що це сильно вдарило би по сімейному гаманцю.

- Багато підприємств скаржаться на надмірний тиск, контроль і складність бюрократичних процедур, встановлених Нацкомпослуг. Як «Рівнеоблводоканалу» працюється з регулятором?

У нас немає проблем з регулятором. Якщо виконувати приписи Комісії, більш серйозно ставитися до заповнення форм та проведення розрахунків, то ніяких питань у регулятора до підприємства не виникає. Більш того, члени Нацкомпослуг завжди відкриті для консультацій, охоче надають роз'яснення. Має бути передусім бажання водоканалу налагодити конструктивний діалог.

Розмовляла Марія Цатурян, фото - Олександр Гаврилюк